

Orosz-e az ukrán?

VISSZHANG - LXVIII. évfolyam, 46. szám, 2024. november 15.

Köszönöm Dömötör Lászlónak, hogy udvarias hozzászólása jóvoltából (*Tisztelt ÉS*, 2024/45., nov. 8.) olvasóink hű képet kaphattak arról, milyen fokú és tartalmú tudatlanságot gerjeszt és tart fenn támogatói körében a kormány. (Elsősorban *Kinek a háborúja?* című cikkemre reagált, 2024/44., nov. 1.). Nem Dömötör úr véleményével kívánok vitatkozni, én követem a véleményszabadság elvét, ellentétben a Szuverenitásvédelmi Hivatallal. Hanem a tényállításait cáfolom, azok ugyanis egytől egyig hamisak.

„Köztudott tény – írja hozzászólónk –, hogy 2022 (!) márciusában (!) az isztambuli békekonferencián elhangzott az (Zelenszkij elnök parlamenti frakcióvezetője mondta el), hogy Oroszország csak annyit kért a béketárgyalásokért cserébe, hogy Ukrajna ne legyen a NATO tagja. Boris Johnson mondta neki, hogy ne fogadják el...”

Nos, ez nem „köztudott tény”. Először is azért nem, mert 2022 márciusában semmiféle isztambuli békekonferencia nem volt. Az orosz invázió után ukrán-orosz tárgyalások folytak török közvetítéssel, korlátozott felhatalmazású delegátusok között, előbb Antalyában, aztán Isztambulban. Ez nem békekonferencia. Másodsor: Oroszország (értsd: Putyin) nem „kért”, hanem követelt, és nem „csak” annyit, hogy Ukrajna ne legyen a NATO tagja, hanem hogy a) Ukrajna nyugati és orosz biztonsági garanciákért cserébe mondjon le a NATO-tagság távlati lehetőségéről (Zelenszkij akkor hajlott is erre), b) korlátozzák az ukrán haderőt (85 000 katona, 342 tank, 519 tüzérségi eszköz), védtelenné téve az országot a minden eddigi megállapodást felrúgó moszkvai hatalommal szemben (az ukránok erről is hajlandóak lettek volna tárgyalni, persze megint csak garanciák mellett, és nem megnyomorító limitekkel), c) vegyék le a napirendről a Krím ügyét, mely terület elfoglalását a nemzetközi közösség nem ismerte el sem addig, sem azóta. Boris Johnson brit miniszterelnök pedig nagyjából azt mondta április 9-i kijevi látogatásán, két héttel az isztambuli tárgyalási szakasz vége és nyolc nappal a bucsai mészárlás lelepleződése után, hogy „Putyin számára bármilyen megegyezés valamiféle győzelem lenne; ha kap valamit, azt egyszerűen megtartja, bezsebeli, és készül a következő támadásra” (*The Times*, 2024, jan. 14.). Az orosz vezetőség addig és azóta folytatott politikájának ismeretében: igaza volt.

Arról nem beszélve, hogy az invázió megindítása előtt nem a Nyugat provokált, hanem Putyin, például azzal a követeléssel, hogy a NATO vonja ki erőt az 1999 után csatlakozott országok területéről. Az eredmény annyi lett, hogy a katonai szövetséghez két addig semleges ország csatlakozott, és Oroszország NATO-határa ma 1300 kilométerrel hosszabb.

Az ukrán-orosz viszonyt szintén dicséretes tömörséggel írja le hozzászólónk: „Az ukrán testvérnép. Gyakorlatilag oroszok. Egy bölcső, egy történelem, egy kultúra, egy nyelv, egy vallás stb. Pont annyi a különbség közöttük, mint hogy az egyik Kijevnek, a másik Kijivnek, az egyik Harkovnak, a másik Harkivnak hívja (az egyik elnök Vologyimir, a másik Vlagyimir, Szergej-Szerhij stb.).”

Bocsánat, hogy a tételes cáfolat nem lehet annyira tömör.

1. Annak, hogy „testvérnép”, semmi értelme. Hacsak nem fér bele a testvériségbe, hogy az egyik fél háborús és népiirtásig terjedő emberiség elleni bűncselekmények sorozatát hajtja végre a másik ellen.
2. Az ukránok nem oroszok. Sem „gyakorlatilag”, sem sehogy (bár az 1897-es cári népszámlálásban „kis-orosz”-nak nevezték őket). Az, hogy „az oroszok és az ukránok egy nép – egységes egész”, Putyin hírhedt 2021. júliusi cikkének az alaptétele, és a magyar kormánymédia kötelességtudóan szajkózza. Ez volt az invázió áltörténeti megalapozása.

3. Az „egy bölcső”-nek szintén nincs értelme. A mai angoloknak például „egy bölcsőjük” volt a németekkel, a franciákkal, a hollandokkal, nem beszélve az észak-amerikai angol ajkúakról, de ez nem akadályozta meg, hogy háborúzzanak egymás ellen.

4. Ukrajna és a moszkvai nagyfejedelemségből leszármazott egységes orosz állam „közös történelme” nettó 125 évig tartott. A jobb parti Ukrajnát hivatalosan 1793-ban kebelezte be az Orosz Birodalom (Rosszijszkaja imperija), és Ukrajna 1918 márciusában kiáltotta ki függetlenségét. Ha a közös történelmet a perejaszlavi szerződéstől (1654) a Szovjetunió felbomlásáig számítjuk, akkor az nem egészen háromszáznegyven év. A „közös” ukrán-litván/lengyel történelem nagyjából ugyanilyen hosszú.

5. Az ukrán és az orosz két különböző nemzet két különböző hagyománnyal és tapasztalattal, nem egy kultúra.

6. Nem egy nyelv. Kétféle nyelvtan, kétféle hangtan, kétféle szókincs.

7. Az „egyik elnök” ukrán neve például nem Vologyimir magyar átírásban, hanem Volodimir.

8. Végül a vallás kérdése. Ma már világos, mennyire elnagyolt volt Huntington hipotézise a pravoszláv civilizációról, amelybe az oroszok mellé besorolta a románokat éppúgy, mint az ukránokat. Arról viszont alighanem kevesen tudnak Magyarországon, mennyire fontos volt az ukrán függetlenség szempontjából az Ukrajnai Ortodox Egyház autokefalitása, vagyis kiszabadulása az FSZB-vel és a putyini maffiaállammal összefonódott Moszkvai Patriarkátus fennhatósága alól (Sz. Bíró Zoltán: *Ortodox szabadságharc*, 2018/43., okt. 26.). De inkább – az „egy kultúra” témájában is – azt idézem, amit Martin C. Putna cseh kultúrtörténész, esszéista írt még 2017-ben, tehát már a legújabb orosz-ukrán háború idején, de jóval a mostani inváziós szakasz előtt: „Ukrajna ugyanis (közös) örököse a Kijevi Nagyfejedelemségnek nevezett európai államnak, a Halicsi Oroszországnak és a Litván Nagyfejedelemségnek, illetve közvetve a novgorodi Oroszország és a teljes »nyugati« Oroszország örököse is, amely megmutatta, hogy az »oroszság« nem kell hogy feltétlenül kötődjön az Uvarov-féle »önkényuralom, pravoszlávia, népiség« eszméjéhez. Hogy az »oroszság« pozitív módon kommunikálhat az európai irányzatokkal. (...) Ukrajna Oroszország számára is a meglehetősen távoli átalakulásra feljogosító remény megtestesítője” (Csehy Zoltán fordítása. Martin C. Putna: *Képek az orosz vallásosság kultúrtörténetéből*. Pozsony-Dunaszerdahely, Kalligram, 2017).